

Má rodina a výchova - nevýchova

Když tak přemýšlím o své rodině, měla jsem štěstí na rodiče a jejich výchovu, na prarodiče a jejich výchovu i na tetu a strýce. Má rodina byla pro mě dar i zkouškou zároveň. Díky jejich výchově jsem se dokázala v dospělém věku nebát změn a dělat ty zásadní kroky. V dětství, v pubertě ani v dospělém věku jsem ty souvislosti neviděla. Došlo mi to až mnohem později. Ano díky výchově svých rodičů jsem se dokázala vzchopit a najít vždy odvahu udělat krok do neznáma, nebát se změn. Díky výchově mých prarodičů jsem milovala knížky a hltala každé nové zkušenosti, chtěla jsem vše vědět a vyzkoušet. Moje teta a strýc mě zase vedli k tomu, jak je důležité být ve svém životě ženou a jako žena se také cítit. Díky výchově jsem se ráda učila novým věcem. Všichni mi svým způsobem, který byl pro každého vlastní, ukazovali, jak být sama sebou.

Další věty vás možná zaskočí, ale... Moji rodiče mě vychovávali tím způsobem, že na mě kašlali. Nevychovávali mě a to doslova. Mezi mým dvacátým a třicátým rokem jsem si myslela, že moji rodiče dělali chybu, jak se ke mně chovali. Dokonce jsem jim jejich nevýchovu měla za zlé. Až ještě později jsem si uvědomila, že zkouškou, jakou pro mě připravili, mě naučili mnoha životním zkušenostem. V dětství jsem záviděla dětem, co měly „normální rodiče“, tak jsem si řekla, že já budu svoje děti vychovávat jinak. Až později jsem si uvědomila, jaká to byla chyba, z které je dobré se poučit. Proč? Hezky popořádku.

Stav bezmoci a samoty.

Moji rodiče na mě nikdy neměli čas. Velmi často a rádi se oddávali alkoholovým dýchávkům. Viděla jsem je například při sexu, při orálním sexu, úplně namol a nechutně vypadající. Velmi často jsem vídávala svoji matku unavenou prací. Její jediný životní cíl byl, vydělávat peníze. Nebyla šťastná, a když nezvládala svoji bolest, začala pít. Byla agresivní a vulgární. Pro moji dětskou duši, byl ten pohled na mou mámu zoufalý, až jsem si vypěstovala vůči ní odpor, kdykoliv jsem ji viděla OPILOU. Měla vždy výraz potácejícího se alkoholika, bez rozumu se zdeformovaným a unaveným obličejem. Při

pohledu na její opilou, potácející se postavu, se mi vždy zvýšil tep, cítila jsem, jak se mi vlévala krev do hlavy. Ve své mysli jsem měla naprosté temno a nenávisť se ve mně stupňovala, každým slovem co vypustila z úst. Nevěděla jsem, jestli jí mám nenávidět, nebo litovat. Nevěděla jsem, jestli mám plakat nebo na ní křičet. Byl to stav zoufalství, kdy nemáte kam utéct, komu se svěřit a nebyl nikdo, kdo vám podá ruku. Stav bezmoci a samoty. Jen jsem polykala slzy, schovala se do kouta a čekala, až ten stav přejde. Snila jsem o jiné rodině a o své budoucnosti. Nikdy jsem se nikomu nesvěřila. Styděla jsem se za svoje rodiče a za matčino chování. Navenek jsem působila, že mám doma báječné rodiče. Vymýšlela jsem si historky, jak se o mě rodiče zajímají a jak jsou úžasní. Při tom má matka když se opila, byla nesnesitelná, agresivní a nechutná. Velmi často se ve své opilosti pomočila a tak šla i spát.

Měla jsem nevlastního otce, který mě ztřískal za každou hloupost. Doma jsme měli neskutečný bordel a basu piva u dveří. Nikoho jsem si k nám nemohla přivést. Styděla jsem se za nepořádek a prostředí, ve kterém jsem vyrůstala. Styděla jsem se i za oblečení, které moje máma nosila. Zapáchalo od humusu z kravína, do kterého chodila a po cigaretovém kouři. Kolikrát jsem neměla ani svačinu. Na otázku jestli si mohu koupit svačinu do školy, zazněla odpověď: „Dojdi si, ať ti daj na dluh“. Než abych se cítila nepříjemně a ponížene, tak jsem raději šla bez svačiny. Jindy na otázku, jestli dostanu peníze na vlak do školy, zněla odpověď mé unavené matky: „Kde je v pí.i mám vzít“. Vlastně ani nevěděli, jak se učím, jaký dělám sport, jak jsem se měla, jaké mám kamarády, co mě trápí, z čeho mám radost, ani jaké mám sny. Na druhu stranu, když byla šťastná a spokojená, což bylo málo kdy, jelikož chodila do práce dvakrát denně, sedm dní v týdnu, byla velice chápající a klidná. Dnes si uvědomuji, že si neuměla poradit, žila tak, jak nejlépe uměla. Neměla čas na sebe, ani na nás. Její svět byl o tom jak vydělávat peníze a pak utéct z té bolavé reality k alkoholu. V těch světlých dnech byla báječná. Uměla mi v klidu vysvětlit vše, na co jsem se zeptala. Ona mi vlastně ukázala, jak nemám žít.

Dítě ulice

Když to vezmu kolem a kolem, tak jsem své rodiče viděla jen večer, když jsem musela být v půl osmé v posteli. Toto pravidlo jsem musela plnit i o víkendu a to do svých sedmnácti let. Víkendy jsem se svými rodiči netrávila a o dovolené jsem jen snila. Myslím, že se těmto dětem říká, děti ulice. V prvních šesti letech jsem vyrůstala jen sama se sebou. Sem tam jsem na statku potkala cikánské děti. Jednoho dne po mě chtěly, abych z domova přinesla zápalky. Nenapadlo je nic lepšího, než podpálit halu plnou sena. Svedli to na mě. Hodně mě tenkrát naštvaly a tak jsem mezi ně přestala chodit. Takže mi opět nezbývalo, než většinu času trávit sama. Vytvářela jsem si svůj vlastní svět, chcete-li systém. Tak mě napadá, že tady to všechno začalo. Nepatřila jsem do systému, který žily všechny ostatní děti. V mé v hlavě jsem už od dětství používala větu: „Já sem, do tohoto světa, snad ani nepatřím“. Byla jsem samotářské dítě, které občas mělo jednu kamarádku. Můj dětský život byl jen můj a nedělila jsem se s nikým o své pocity, myšlenky, ani sny. Vystačila jsem si sama. Zvykla jsem si na samotu, že mi to ani nepřišlo zvláštní. Byla jsem šťastná sama se sebou, se svou fantazií a svými sny. Vždy jsem se těšila na další den. Stále jsem něco vymýšlela, snila si svůj vlastní sen a prožívala svůj vlastní svět. Měla jsem svoji pravdu a ta byla pro mě ta nejpravdivější.

Když mi bylo devět, chodila jsem se modlit a prosit k památníku panenky Marie, byť jsem nikdy nebyla věřící v boha. Bylo to ve chvílích, když jsem se neměla koho chytit za ruku a svíralo se mi hrdlo. Na hrudi jako bych měla kámen, nemohla jsem ani polknout. To byly okamžiky, kdy jsem hledala lásku a zájem. Uvědomuji si, že v tu dobu jsem si vytvářela masku, aby mi nikdo nemohl ublížit. Začala jsem tvrdnout a uzavírat se do sebe. Měla jsem strach dávat najevo své city i pocity a vše jsem si nechávala pro sebe. Byla jsem totiž vtažena do hry, systému společnosti, s názvem: Co si o mně myslí okolí. Svě trápení jsem si schovávala do doby, než jsem začala psát tuto knihu. Později jsem přišla na to, jaká to pro mě byla důležitá zkušenost, naučit se být sama se sebou, nepotřebovat nikoho dalšího. Jen mi to dál ztěžoval další systém. Systém školství. Bylo jedno, že jsem byla nejlepší v tělesné výchově, že jsem výborně malovala, že jsem dělala vše, jak jsem nejlépe uměla.

Známkování, porovnávání s ostatními, neustálé upozorňování a trestání za chyby, nesmyslné kontrolování, mě donutilo, nemít ráda se učit. Byla jsem chytrá. Když moje máma zašla na třídní schůzku, tak třídní učitelka jí říkala: „Kačenka je moc chytrá holka, ale nechce se jí učit. Takhle nebude mít dobré známky. Byla by škoda, aby měla na vysvědčení trojky.“ Ale mě nezajímaly známky. Bylo mi jedno, jestli budu mít na vysvědčení trojky, nebo i čtyřky. Nakonec mojí mámě taky. Ale ve škole nebyl žádný učitel, který by mě zaujal takovým způsobem, že bych měla chuť se učit. Jediným smyslem učit se, byly známky a to pro mě nebyl dostačující smysl.

System školství

Každý systém, ve kterém žijeme, je řízen strachem. V každém systému totiž člověk něco MUSÍ. Když musí a neudělá, stihne ho trest. Promiňte mi to srovnání, ale systém školství mi přijde stejný jako systém náboženství. Je to krásná myšlenka o víře v to, že ve škole dostaneme vzdělání a že učitelé nás vše výborně naučí. Jenže systém školství tuto víru zneužívá stejně, jako náboženství zneužívá víru v Boha. My věříme, že dostaneme vzdělání, jenže máme strach, že když to nezvládneme, tak jsme ohodnoceni: Jsi člověk nedostatečný a nepovede se ti dobře. V náboženství je takový člověk hříšníkem a nepovede se mu dobře. Jak jako, jsem člověk nedostatečný? Mám nedostatečné vědomosti. Jenže nikdo mi neřekl, které vědomosti jsou dostatečné. Nakonec i dostatečné vědomosti jsou málo. Dobré vědomosti jsou také nic moc. Chvalitebné vědomosti? Co to jako znamená, chvalitebné vědomosti? Výborné vědomosti, fajn to vím co je, ale ty já nikdy mít nebudu, protože se mi nechce učit. Vidíte tu souvislost s dospělým životem. Výborný život já mít nikdy nebudu, protože se mi nechce učit.

Jenže ve škole nás nikdo neučil, jak se učit, aby nás učení bavilo. Nikdo nás ve škole nenaučil učit se a mít z učení radost, mít ho jako zábavu. Kdyby nás to naučili, tak i v dospělém životě, budeme mít chuť se učit novým věcem, abychom mohli mít život na výbornou a nikoli ho mít dobrý, nebo nedostatečný. Školský systém po nás chce jen výsledky a trestá nás za chyby. V podstatě nás pořád utvrzuje v tom, že nejsme dobří. Nikdy jsem ve škole neslyšela, v čem jsem dobrá. Jasně v předmětech, které mi šly, jsem věděla,

že jsem dobrá, ale nikdo mě nepochválil, když se mi něco podařilo v předmětu, který mě nešel. Když jsem byla zkoušená, tak mi bylo řečeno: „Kateřino, to je tvůj standard, za tři.“ Jako by mi bylo jinými slovy řečeno, ty navíc nemáš, můžeš žít jen průměrný život.

Málokdo si uvědomuje, že ve školách nám authority, kterým věříme, vkládají do našich mozků návyky, programy, emoční rovnice. Pokud dostávám ve škole neustále opakující se informace, za pomoci známek, o tom, že nejsem dost dobrá, vytvořím si ve svém mozku přesvědčení o tom, že můj život nemůže být výborný, ale ani dobrý, protože nejsem dost dobrá. Nakonec, kdo by se chtěl učit, když dlouhodobě slýchá, že nemůže být lepší? Takový člověk se nakonec spokojí s průměrem. Vzpomínám si, že na střední škole jsme měli profesora a ten tvrdil: „Na jedničku to umí Bůh, na dvojku já, vy můžete mít jenom trojku.“ Chvályhodné bylo to, že to prohlašoval v době komunismu, ovšem trestuhodné bylo to, že to myslel vážně. On opravdu nedával nikomu známku, výbornou.

Všechny tyto emoční prožitky se ukládají v emoční paměti a v dospělosti se samozřejmě projeví právě v těch krizových chvílích, stejně jako je krizové zkoušení před tabulí. Vyplaví se myšlenka, můžeš žít jen průměrný život, výborný život mít nikdy nebudeš.

Ve škole nám authority, kterým věříme, říkají, že v životě je nejdůležitější „papír“. A že „papír“, ať už vysvědčení, maturitní vysvědčení nebo vysokoškolský diplom, je v podstatě víc, než člověk. Bez „papíru“ nejsi vlastně nic. Škola nás učí, honit se za výsledky. Tato dovednost nás však v dospělosti ničí. Při honbě za výsledky zaniká cesta k nim. Pro systém školství je nejdůležitější výsledek, známky. Zapomíná se na cestu k výsledkům. Důležitější než výsledek je proces učení. Je naprosto jedno na jakou známku umím naučenou látku, je úplně jedno jestli jí umím, nebo neumím lépe než spolužák. Důležité je, že mě učení baví a že se ve svých schopnostech mohu a chci naučit maximum. Když nebudu hodnocena známkami, ale tím, že dostanu vyjádření, v čem jsem výborná, o co se mohu opřít a v čem se mohu zlepšit, že chyba je vlastně výborná věc, abych se z ní mohla poučit, tak už nikdy nebudu mít pocit, že jsem jenom dobrá, ani nedostatečná, ale budu

vidět to, že v určitých ohledech jsem výborná a že můžu chybovat, dokonce, že chyby jsou velmi důležité, k tomu, abych se mohla zlepšovat a že mohu být stále lepší. Lidský mozek potřebuje ukázat pozitivní přístup. Pokud budeme zaměřovat pozornost jen na nedostatky, tak mozek nevidí nic jiného, než to, že nejsem dobrá.

Vzpomínám si, jak moc jsem se těšila do první třídy. Měla jsem pocit, že se začne dít něco velkého. Už budu chodit do školy, jsem už velká holka a naučím se číst, jako můj brácha. Nemohla jsem ten první školní den ani dospát, jak jsem se těšila. Měla jsem obrovskou chuť se učit. A po několika letech má třídní učitelka mé mámě říká, že jsem sice chytrá, ale nechce se mi učit. Kde se stala chyba? V naší třídě nebyl nikdo, kdo by se chtěl učit. Ale ti co měli dobré známky, je měli proto, že se báli, že o ně přijdou. Naučili se perfektně básničky, chemické vzorce, letopočty významných historických událostí apod. Nabíflovali se to perfektně nazpaměť, nevím, jestli dnes po mnoha letech to co se tenkrát nadřeli, jim k něčemu je. Ve škole se nebere ohled na to, v čem jedinec vyniká, aby se mu uzpůsobilo studium. Aby se zbytečně neučil předměty, které nikdy v životě nebude potřebovat.

V dalších kapitolách vám ukážu, jak mi škola a systém školství ovlivnil život.

Paradox výchovy a nevýchovy

Moji rodiče se o mě nestarali, nechali mě růst, stejně jako nechali růst kopřivu za naším domem. Nezajímali se o mě. Neměli na mě čas. Mnohokrát jsem si natloukla a padla na pus. Bylo jim to jedno. Neříkali mi, co je dobré a co špatné. Na vše jsem si přicházela sama. Pravdou je, že se to dělo v extrému, ale dnes jim za to děkuji.

Jediné co mi v mém dětství scházelo, byla láska a zájem. Chtěla jsem lásku a zájem a začala je hledat, všude kolem sebe, aniž bych si to uvědomovala. Dodnes nevím, čím, nebo kým jsem si nahrazovala lásku i zájem. Možná to bylo povídání s mým farářem, možná jsem tyto zásadní životní veličiny nacházela u svých prarodičů a později u svých dětí. Tím hledáním a nacházením, začaly mé životní impulsy. Životní impuls jsem cítila vždy, když

jsem se měla naučit, nebo nalézt něco nového. Víru, odpuštění, pokoru, lásku, zájem, trpělivost a další a další životní veličiny.

Později, v dospělém věku, jsem došla k jednomu zásadnímu a opravdu osvobozujícímu uvědomění. To uvědomění znělo: Moji, rodiče žijí, jak nejlépe umí a vždycky tak žili. Každý z nás žije, jak nejlépe umí. Kdybychom to uměli lépe, tak bychom i lépe žili. Toto uvědomění mi pomohlo k tomu, abych se na své rodiče i na sebe mohla podívat z jiného úhlu, abych mohla odpustit jim i sobě. Dnes se na ně absolutně nezlobím, ba naopak, naučili mě mnohem víc, než kdokoli jiný.

Paradoxem ovšem je, že díky této nevhodě mých rodičů si uvědomuji, jak velkou chybu jsem při výchově svých dětí dělala já. Když se mi totiž narodily děti, tak jsem v té době výchovu mých rodičů odsuzovala. Řekla jsem si, že budu jiná než oni. Díky tomu jsem neopakovala jednu podstatnou část nevhod mých rodičů. Dovolit svým dětem chybovat, ty chyby je také nechat prožít a pomoci jim, aby se z nich mohly poučit. Za chyby jsem své děti dokonce trestala. Strach z chyb jsem měla vybudovaný jak jinak, než ze školy. Snažila jsem se, je před chybami ochránit. Už dopředu jsem upozorňovala na to, kdy a kde by mohly chybovat. Snažila jsem se, je směřovat podle sebe, podle svého přesvědčení a podle přesvědčení většiny. Byla jsem ovlivněná strachem, aby nedělaly chyby, aby se jim něco nestalo. Říkala jsem: „Nelez tam, spadneš.“ „O to se nepokoušej, abys nebyla zklamaná“, apod. Ouu... Teď když to píš, tak se u toho kroutím, jak jsem mohla svým dětem takhle ubližovat. Vychovávala jsem tedy své děti, podle nastaveného systému výchovy, který je velmi zásadně ovlivněn systémem školství. Měla jsem to tak, že jak vychovávám své děti, je správné. Mí rodiče se systému výchovy, i když nevědomě, vyhýbali a udělali ze mě osobnost. Já jsem ze svých dětí vychovávala ovce.

To co dali moji rodiče mně, scházelo mým dětem. Tím, že jsem se celé jejich dětství zaměřovala na to, abych jim dala dostatek lásky a zájmu, brala jsem jim svobodu a dala jim velmi úzké mantinely. Láska totiž sebou přináší strach.

Ale opravdová láska je dívat se na své děti s důvěrou a pochopením.

Nevnucovat jim své názory a přesvědčení, co je a není správné. Láska se často zaměřuje se strachem. A pak říkáme: Já jí to nedovolím, protože jí miluji. Co

myslíte, je v takových situacích láska, láskou? Takže jsem svým dětem zakazovala se projevovat tak, jak by samy chtěly, aby se jim něco nestalo. Já je vychovávala tak, abych je ochránila od života, místo aby svůj život žily a mohly být sami sebou. Naštěstí přišel velký životní zlom a včas jsem si uvědomila, že takhle ne, tohle není o tom, že jsem já i moje holky šťastné. Ta změna byla nevídaná. Ale o tom až ke konci příběhu 😊